Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

„FOLIA BIBLIOLOGICA" (2019), VOL. LXI
DOI: 10.17951/fb.2019.61.179-186

Monika Jaworska, Ewa Rzeska, Barbara Woźniak
Biblioteka Główna
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

SPRAWOZDANIE Z WIZYTY W BIBLIOTECE UNIWERSYTETU W PIZIE W RAMACH PROGRAMU „ERASMUS PLUS STAFF MOBILITY FOR TRAINING", 23–27 WRZEŚNIA 2019 ROKU

W dniach 23–27 września 2019 roku uczestniczyłyśmy w wyjeździe szkoleniowym w ramach programu Erasmus+, odwiedzając Bibliotekę, a w zasadzie rozbudowany system bibliotek naukowych Uniwersytetu w Pizie (Sistema Bibliotecario di Ateneo Università di Pisa). W ciągu pięciu dni miałyśmy okazję poznać Bibliotekę, brać udział w spotkaniach z jej pracownikami, uzyskując obszerne informacje – często zilustrowane interesującymi prezentacjami – na temat działalności i funkcjonowania całego systemu, jak również poszczególnych bibliotek. Miałyśmy niepowtarzalną możliwość wymiany doświadczeń i spostrzeżeń związanych z rolą i przyszłością bibliotek uniwersyteckich.

Piza to nowoczesne włoskie miasto z bogatą historią i urokliwą starówką położone nad rzeką Arno, które poza słynną Krzywą Wieżą może się poszczycić jednym z najstarszych uniwersytetów na świecie i we Włoszech. Uniwersytet w Pizie (Università di Pisa) został założony w 1343 r. edyktem papieża Klemensa VI *In suprema e dignitatis*, jako Studium Generale. W gronie znanych absolwentów uniwersytetu są m.in.: papieże Klemens IX (1600–1669), Klemens XII (1652–1740), Leon X (1475–1521), Paweł III (1468–1549), Urban VIII (1568–1644), Elio Toaff – naczelny rabin Rzymu w latach 1951–2002 r.; wybitni naukowcy Galileusz (1564–1642), Bonaventura Francesco Cavalieri (1598–1647) oraz laureaci Nagrody Nobla z dziedziny fizyki Enrico Fermi (1901–1954) i Carlo Rubbia (ur. 1934). Obecnie na 20 wydziałach Uniwersytetu w Pizie studiuje 53 tysiące studentów. Uniwersytet oferuje 58 kierunków w ramach studiów licencjackich, 67 – magisterskich, 8 – jednolitych magisterskich oraz 34 kierunki studiów doktoranckich.

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

Przemieszanie tradycji i nowoczesności charakterystyczne dla miasta oraz Uniwersytetu znajduje odzwierciedlenie w różnorodności architektonicznej i funkcjonalności Biblioteki Uniwersytetu w Pizie, która powstała i rozwijała się wraz z Alma Mater. Tworzy ją sieć specjalistycznych bibliotek tzw. POLO, powiązanych z poszczególnymi wydziałami: POLO 1: Rolnictwo (AGR), Ekonomia (ECO), Weterynaria (VET); POLO 2: Prawo (IUS), Nauki polityczne (SPO); POLO 3: Chemia (CHI), Matematyka, Informatyka, Fizyka (MIF), Nauki o ochronie środowiska (SNA); POLO 4: Medycyna, Chirurgia, Farmacja (MED); POLO 5: Inżynieria (ING); POLO 6: Kultura starożytna, językoznawstwo, germanistyka i slawistyka (ANT), Filologia angielska (LM2), Historia sztuki (STA), Filozofia i historia (FIL), Język i literatura romańska (LM1). Ponadto Uniwersytet posiada dwie biblioteki poza miastem: Nauk o turystyce (TUR) w Luce oraz Systemów Logistycznych (ELS) w Livorno. W Archiwum Głównym, które mieści się na peryferiach miasta, przechowywane są stare książki i dokumenty. W skład struktury Biblioteki wchodzi także Centrum Dokumentacji (CED), z którego mogą korzystać pracownicy naukowi, studenci i pracownicy administracji uczelni. Wszystkie te jednostki funkcjonują w skoordynowanym systemie bibliotecznym, który nazywa się Sistema Bibliotecario di Ateneo, w skrócie SBA.

Fot. 1. Kompleks budynków POLO 6, fot. Ewa Rzeska.

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

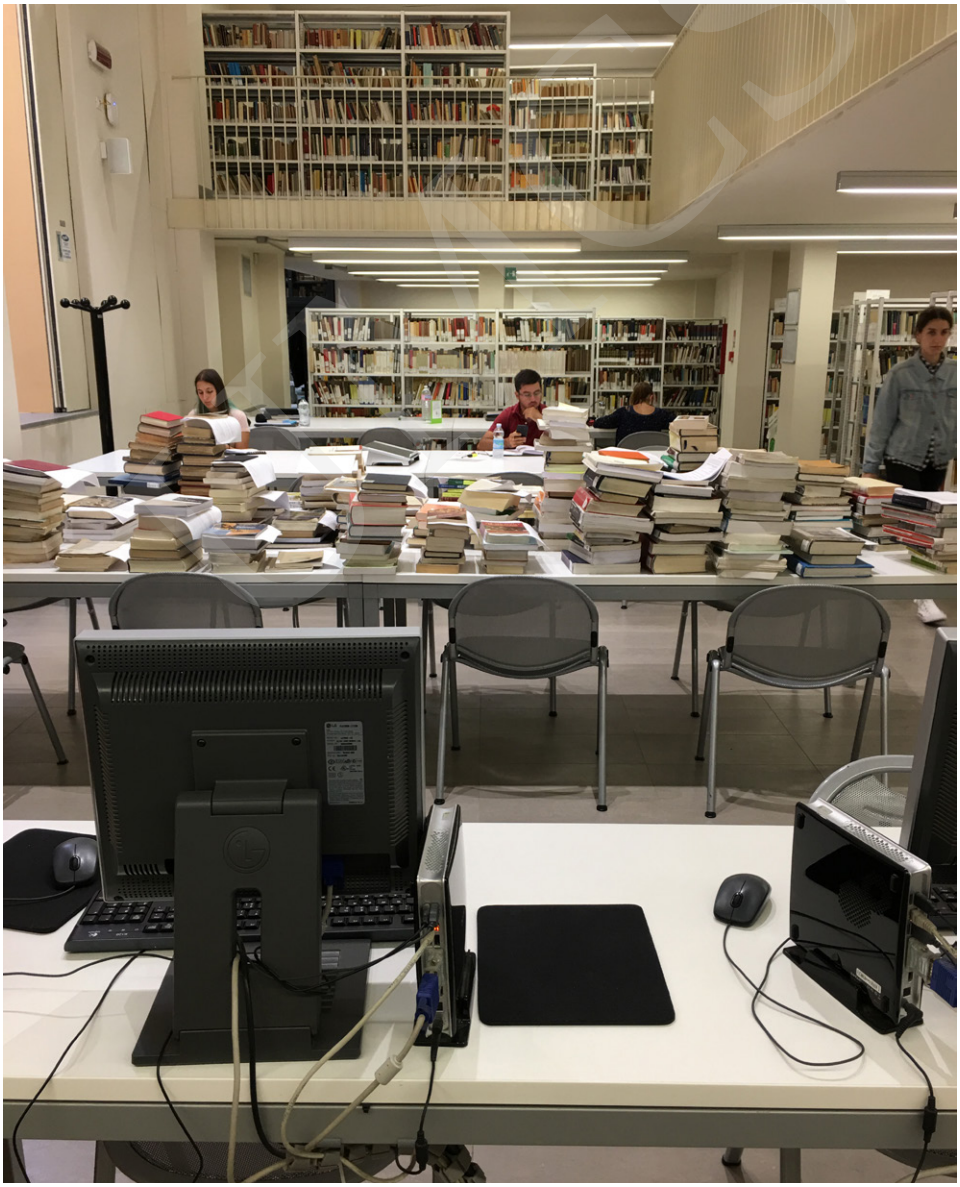
Na czele uniwersyteckiego systemu bibliotecznego stoi prezydent, który wspólnie z Komisją Zarządzania i Kontroli odpowiada za politykę i funkcjonowanie wszystkich bibliotek. Na prezydenta powoływany jest profesor uczelni, obecnie funkcję tę sprawuje Antonella Gioli, profesor muzeologii, konserwatorstwa i krytyki artystycznej. W skład Komisji wchodzą mianowani przez prezydenta koordynatorzy naukowi Bibliotek POLO oraz dwóch przedstawicieli personelu techniczno-administracyjnego SBA, a także dwóch przedstawicieli środowiska studenckiego wybranych przez Radę Studentów. Prezydenta w zarządzaniu systemem wspiera koordynator, który realizuje bezpośrednio powierzone przez niego zadania. Pomaga mu w tym personel administracyjny, zajmujący się między innymi kupnem. Obecnie funkcję koordynatora pełni dr Gabriella Benedetti. Warto zaznaczyć, że Biblioteka Uniwersytetu w Pizie nie posiada biblioteki głównej, a biblioteki wchodzące w skład systemu bibliotecznego są ulokowane w różnych częściach miasta.

Sieć bibliotek Uniwersytetu w Pizie świadczy usługi bibliotekarskie i bibliograficzne zgodnie z instytucjonalnymi potrzebami i celami wydziałów oraz innych jednostek badawczych i szkoleniowych. Ponadto prowadzi współpracę z bibliotekami lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi. Organizuje cyklicznie szkolenia z informacji bibliograficznych na temat korzystania z różnych zasobów (książek, e-książek, czasopism elektronicznych i papierowych, baz danych, przepisów technicznych). Zbiory bibliotek liczą ponad 1.200 tysięcy książek, w tym wiele bardzo rzadkich i cennych egzemplarzy; 37 tysięcy tytułów czasopism drukowanych oraz ponad 175 tysięcy e-booków i 23 tysiące e-czasopism. Dominującą formą udostępniania jest wolny dostęp zgodny z klasyfikacją dziesiętną Deweya. Z usług bibliotek korzysta około 60 tysięcy użytkowników, mających do dyspozycji 1632 miejsca do pracy. We wszystkich bibliotekach zatrudnionych jest łącznie 122 bibliotekarzy. Należy dodać, że biblioteki zatrudniają także asystentów, zwykle są to studenci Uniwersytetu oraz osoby niepełnosprawne, kierowane do pracy przez instytucje miejskie. Informacje dotyczące Uniwersytetu i systemu bibliotecznego uzyskałyśmy podczas pierwszego spotkania z dr Gabrielle Benedetti oraz włoskimi koleżankami i kolegami na Wydziale Filologii Literatury i Lingwistyki. W czasie spotkania przedstawiłyśmy prezentację, zawierającą krótkie informacje o naszym Uniwersytecie i systemie biblioteczno-informacyjnym Biblioteki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Drugiego dnia szkolenia odwiedziłyśmy funkcjonującą od kwietnia 2016 r. w budynkach posalezjańskich POLO 6, ciekawy architektonicznie kompleks z pełnym zieleni dziedzińcem. Doskonałe połączenie nowoczesnych przestrzeni z istniejącymi starymi budynkami, m.in. kościoła, kina, pałacu, stworzyło atrakcyjne i świetnie przystosowane dla użytkowników miejsca. Biblioteka POLO 6, obejmująca wiele dyscyplin związanych z kulturą, językoznawstwem, literaturą, filozofią, historią i sztuką, posiada księgozbiór liczący około 75 tysięcy tomów, który jest

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

udostępniany w siedmiu punktach usługowych. Podczas spotkania zaznajomiłyśmy się z procedurami kupna, systemem katalogowania ALMA i organizacją procesu udostępniania obowiązującymi w całej sieci bibliotek Uniwersytetu w Pizie. Poruszyłyśmy problemy współpracy ze środowiskiem akademickim, której efektem są m.in. półki profesorskie, szkolenia biblioteczne dla kadry naukowej i studentów.

Fot. 2. Czytelnia biblioteki POLO 6, fot. Ewa Rzeska.

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

Fot. 3. Czytelnia biblioteki POLO 6, fot. Ewa Rzeska.

W trzecim dniu pobytu zwiedziłyśmy bibliotekę POLO 4 (Biblioteka Medyczna), znajdującą się w pobliżu szpitala klinicznego. Zapoznałyśmy się z e-zasobami biblioteki (bazy danych, e-czasopisma, e-książki) oraz tworzonymi przez Bibliotekę

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

w Pizie: bazą prac naukowych Electronic Theses and Dissertations (ETD) i instytucjonalnym repozytorium Archivio della Ricerca Universita di Pisa (ARPI). Prace zdeponowane w ETD są częściowo dostępne w Open Access. ARPI gromadzi publikacje i dokumentację badań naukowych pracowników uniwersytetu. Archiwum jest zarządzane przez IRIS, zintegrowany system zarządzania danymi badawczymi CINECA. Nasze zainteresowanie wzbudziła skierowana do użytkowników usługa Pin and Print, umożliwiająca wykonanie kserokopii, skanu, zapisu w pamięci USB materiałów bibliotecznych. System ten funkcjonuje w całej sieci SBA. Biblioteka POLO 4 oferuje swoim użytkownikom dostęp do Primal Pictures, anatomicznego atlasu w trzech interaktywnych wymiarach dostępnych przez Internet. Jest to najbardziej kompletny i szczegółowy obecnie dostępny atlas. Dzięki uprzejmości naszych gospodarzy miałyśmy okazję obejrzeć pochodzący z XIX wieku wielki atlas anatomiczny Paolo Mascagniego – włoskiego lekarza i anatoma – znanego z opublikowania pierwszego pełnego opisu układu limfatycznego.

Kolejną biblioteką w naszym programie była Biblioteka Inżynierii (POLO 5). Mieści się ona w budynku oddanym do użytku w 1936 roku. Odwiedziłyśmy sekcję ze zbiorami historycznymi, których zasoby obejmują około 5,5 tysiąca tekstów naukowych z XVI–XX wieku. W kolekcji tej uwzględniono pozycje pochodzące z księgozbiorów prywatnych Giovanniego Chiesi i Flaminio Cuppariego – inżynierów budownictwa z XIX wieku. Biblioteka jest podzielona na 3 czytelnie, według obszarów tematycznych. W czasie spotkania zapoznałyśmy się z systemem wypożyczeń międzybibliotecznych Network for Inter-Library Document Exchange (NILDE), poznałyśmy także włoski katalog czasopism drukowanych Archivio Collettivo Nazionale dei Periodici (ACNP), zarządzany przez Uniwersytet Boloński i Bibliotekę Centralną G. Marconi w Rzymie. Katalog zawiera opisy bibliograficzne wydawnictw ciągłych należących do bibliotek znajdujących się w całym kraju i obejmuje wszystkie dyscypliny. Aktualizowany jest online bezpośrednio przez biblioteki uczestniczące, w tym przez Bibliotekę Uniwersytetu w Pizie.

Ostatnim punktem naszego szkolenia była wizyta w Bibliotece Scuola Normale Superiore di Pisa, najbardziej elitarnej i prestiżowej włoskiej uczelni, założonej przez Napoleona Bonaparte w 1810 roku. Szkoła posiada dwa tradycyjne kierunki: Lettere e Filosofia (humanistyczny) i Scienze matematiche fisiche e naturali (nauki matematyczno-fizyczno-przyrodnicze). Ukończyło ją wielu znanych uczonych, polityków i ekonomistów włoskich, m.in. Vito Volterra, Mauro Picone, Aldo Andreotti, Enrico Fermi, Carlo Rubbia, Giosuè Carducci. Biblioteka Normale szczyci się bogatą kolekcją ponad 400 tysięcy pozycji. Mieści się obecnie w dwóch niezależnych budynkach: szesnastowiecznym Palazzo della Gherardesca, zwanym także Palazzo dell'Orologio i Palazzo del Capitano, zbudowanym w tym samym okresie, a także na dużym obszarze zabytkowego centrum Palazzo della Carovana Scuola

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

Normale. Podziw może wzbudzić adaptacja pomieszczeń dawnej wieży więziennej (Palazzo della Gherardesca) na potrzeby biblioteki i jej użytkowników. Odrestaurowany niedawno Palazzo del Capitano poza funkcjonalnością jest także ciekawym obiektem architektonicznym zachowującym ślady przeszłości w postaci łuków i pamiątkowych inskrypcji widocznych na fasadzie.

Fot. 4. Czytelnia Biblioteki POLO 5, fot. Ewa Rzeska.

Dzięki uprzejmości gospodarzy oraz profesora Gianfranco Natale wspólnie z międzynarodową grupą programu Erasmus zwiedziłyśmy Muzeum Anatomii Człowieka „Filippo Civinini", mieszczące się na Wydziale Medycznym. W muzeum zgromadzono 3400 sztuk modeli anatomicznych wykonanych do celów edukacyjnych i naukowych. Ciekawym eksponatem jest bezcenna kolekcja anatomicznych rysunków Mascagniego, która zawiera szczegółowe, naturalnej wielkości ilustracje narządów i układów ludzkiego ciała. W Muzeum zgromadzono także artefakty archeologiczne, w tym mumię egipską z sarkofagiem, mumie i wazy z epoki prekolumbijskiej. Całość uzupełnia Galleria de Busti z gipsowymi popiersiami wybitnych naukowców, przyrodników i anatomów. Twórcom kolekcji udało się w interesujący sposób połączyć naukę o ludzkim ciele z historią i sztuką.

Pobrane z czasopisma Folia Bibliologica **http:/foliabibliologica.umcs.pl**
Data: 21/11/2026 06:27:44

Pięciodniowy pobyt w ramach programu Erasmus+ był dla nas okazją do nauki i wymiany doświadczeń. Miałyśmy okazję poznać funkcjonowanie jednej z najstarszych bibliotek europejskich, a także historię i kulturę urokliwej Pizy. Uczestniczyłyśmy w promocji Uniwersytetu odbywającej się w centrum miasta późnym wieczorem 27 września 2019 r., gdzie swoje stanowisko miała również Biblioteka. Udało nam się odwiedzić także inne znane miejsca regionu Toskanii, takie jak Florencja, Lukka oraz nadmorskie miasteczko Marina di Pisa. Mogłyśmy skosztować charakterystycznych dla tego regionu przysmaków. Bardzo miło wspominamy czas, kiedy po oficjalnych spotkaniach spacerowałyśmy wąskimi uliczkami, odpoczywałyśmy na Piazza del Duomo i podziwiałyśmy stare miasto z perspektywy murów obronnych.